

2.5.15 Shrnutí - Kvadratické funkce, rovnice a nerovnice

Předpoklady: 020519

Důležité znalosti

Kvadratický trojčlen $ax^2 + bx + c$:

- konstanty a, b, c určují, se kterým z kvadratických trojčlenů právě pracujeme (odlišují například trojčlen $3x^2 - 2x + 15$ od trojčlenu $x^2 + x - 1$),
- neznámá x slouží jako žolík, za který do zvoleného trojčlenu dosazujeme typicky veškerá reálná čísla.

Co můžeme dělat s kvadratickým trojčlenem?

- $y = ax^2 + bx + c$ - kvadratická funkce (otázka: "Jaká je kdy hodnota kvadratického trojčlenu?"), graf parabola
  - $y = K(x-L)^2 + M$ - graf snadno nakreslíme metodou obecné funkce,
  - $y = ax^2 + bx + c$ - v předpisu dvě $x \Rightarrow$ musíme doplněním na čtverec převést na tvar $y = K(x-L)^2 + M$ s jedním x :

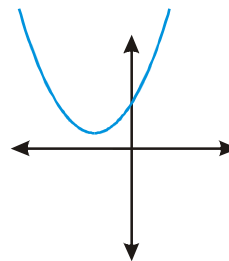
$$y = x^2 - 2x + 2 = \underbrace{x^2 - 2x}_{x^2 - 2x \cdot 1 + 1^2 - 1^2} + \underbrace{2}_{0} = [x^2 - 2x \cdot 1 + 1^2] - 1^2 + 2 = (x-1)^2 + 1$$
$$A^2 - 2AB + B^2 = A^2 - 2AB + B^2 = (A-B)^2$$

- Z grafu snadno určíme maximum, minimum, kde je funkce rostoucí, kdy klesající.
- $ax^2 + bx + c = 0$ - kvadratická rovnice (otázka: "Kdy je kvadratický trojčlen roven nule?")
  - snadné pro:
    - $2x^2 + 3x = x(2x+3) = 0$ ($c = 0 \Rightarrow$ můžeme vytknout x),
    - $4x^2 - 1 = (2x-1)(2x+1)$ ($b = 0 \Rightarrow$ rozklad vzorcem $A^2 - B^2 = (A-B)(A+B)$ nebo úprava na $x^2 = K$),
  - vždy jde použít $x_{1,2} = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$,
    - tři možné situace pod odmocninou $\sqrt{+}, \sqrt{0}, \sqrt{-}$ odpovídají třem možnostem průsečíku paraboly s osou x a určují tři možnosti řešení (2, 1 a žádný kořen),
  - když známe kořeny x_1, x_2 , můžeme vytvořit rozklad $ax^2 + bx + c = a(x-x_1) \cdot (x-x_2)$,
  - z rozkladu můžeme určit kořeny
  - $x^2 + \frac{b}{a}x + \frac{c}{a} = x^2 + px + q = 0$ normovaný tvar kvadratické rovnice, $x^2 + px + q = (x-x_1)(x-x_2) = x^2 + x(-x_1-x_2) + x_1x_2 = 0 \Rightarrow$ do rozkladu hledáme dvě čísla, jejichž součin je q a součet p ($\Rightarrow$ Vietovy vzorce),
- $ax^2 + bx + c \geq 0$ - kvadratická nerovnice (otázka: "Kdy je kvadratický trojčlen větší nebo roven nule?")

- zjistíme, kdy je trojčlen roven nule (řešením rovnice $ax^2 + bx + c = 0$), načrtneme si graf a z něj najdeme řešení.

Zádrhele

- V doplnění na čtverec vytýkáni před závorku a její roznásobení po dokončení.
- U rozkladu $ax^2 + bx + c = a(x - x_1) \cdot (x - x_2)$ nevynechat a (nemění kořeny, ale trojčlen ano).
- Žádné řešení při určování kořenů neznamená žádné řešení pro nerovnici.

$$2x^2 + x + 8 > 0 \Rightarrow x_{1,2} = \frac{-1 \pm \sqrt{1^2 - 4 \cdot 2 \cdot 8}}{2 \cdot 2} = \frac{-1 \pm \sqrt{-63}}{4} \Rightarrow \Rightarrow$$

$$K = R$$

- Příklady typu $|x^2 + 3x| - x + 1 = 0$ řešíme tradičně - odstraníme absolutní hodnotu podle znaménka čísla $x^2 + 3x$ a pak zkontrolujeme, zda "výsledky" patří mezi čísla, se kterými jsme počítali.

Dobré rady

- U příkladů s absolutní hodnotou si důsledně psát, v jaké části řešení se zrovna nacházím (zjišťuji, jak odstranit absolutní hodnotu, řeším konečnou nerovnici, ...).
- Mezi počítáním s písmenky a s konkrétními čísly není žádný rozdíl.

Potřebné znalosti z minulosti

Základní úpravy, metoda kreslení grafu obecné funkce, vzorec $A^2 + 2AB + B^2 = (A + B)^2$, vytýkáni před závorku, orientace v grafech, odstraňování absolutní hodnoty ve funkcích i v rovnicích.

- Př. 1:** Petáková:
strana 29/cvičení 54 f_5, f_6
- Př. 2:** Petáková:
strana 29/cvičení 54 $f_1, f_2, f_4, f_7, f_8, f_9$
- Př. 3:** Petáková:
strana 29/cvičení 55 $g_2; g_4; h_3; k_1$
- Př. 4:** Petáková:
strana 29/cvičení 46
strana 29/cvičení 48
strana 29/cvičení 50
strana 29/cvičení 51
strana 29/cvičení 52
strana 29/cvičení 53
- Př. 5:** Petáková:
strana 12/cvičení 4 a) b)
- Př. 6:** Petáková:
strana 12/cvičení 4 c) e) h) i)
strana 12/cvičení 5
- Př. 7:** Petáková:
strana 13/cvičení 7
strana 13/cvičení 8
strana 13/cvičení 9
strana 13/cvičení 10
strana 13/cvičení 11
strana 13/cvičení 12
- Př. 8:** Petáková:
strana 13/cvičení 14 d) g) k) o) p) r)
strana 13/cvičení 15 c) h)
strana 13/cvičení 16 a) b)
- Př. 9:** Petáková:
strana 14/cvičení 17 a) b) d) f) g) i) j)
- Př. 10:** Petáková:
strana 15/cvičení 22 t) u) v)
strana 15/cvičení 23 h) j)

Shrnutí: